

# VÆRD AT VIDE

## OM SOCIALPÆDAGOGER



SOCIALPÆDAGOGERNE



## INDLEDNING

Hver dag løfter omkring 55.000 socialpædagoger<sup>1</sup> en professionel socialpædagogisk opgave for mennesker, som i en kortere eller længere periode af deres liv har behov for særlig støtte. Det gælder støtte til børn, unge, voksne, der er socialt udsatte, har en psykisk eller fysisk funktionsnedsættelse mv. Det er en indsats, som er vigtig for at skabe velfærd for alle.

Med afsæt i socialpædagogisk faglighed arbejder socialpædagoger med at styrke borgernes sociale kompetencer samt deres psykiske og/eller fysiske funktionsniveau, livskvalitet og mestring af eget liv. Socialpædagoger bidrager til at øge borgernes forudsætninger og muligheder for at deltage i samfundet og sociale fællesskaber, f.eks. ved at støtte borgernes adgang til uddannelse og beskæftigelse, samt understøtte borgerne i at få og trives i egen bolig.

I dette hæfte kan du blive klogere på hvor og hvordan socialpædagoger arbejder, og hvilken forskel socialpædagoger gør for samfundets mest udsatte borgere.

”

*Mit job er at se ressourcer, ønsker, værdier og håb. Jeg har fokus på det, mennesket kan og styrke det, det gerne vil mere af. Det gør jeg ikke i kraft af mig selv men udelukkende i kraft af solidt fagligt håndværk. Ligesom tømreren ved jeg, om jeg skal benytte en hammer eller en boremaskine, et stort søm eller en skrue. Der er høj faglighed og intentionalt bag mit arbejde, og den socialpædagogiske indsats jeg udfører, flytter mennesker, skaber håb om forandring og øger den enkeltes livskvalitet.*

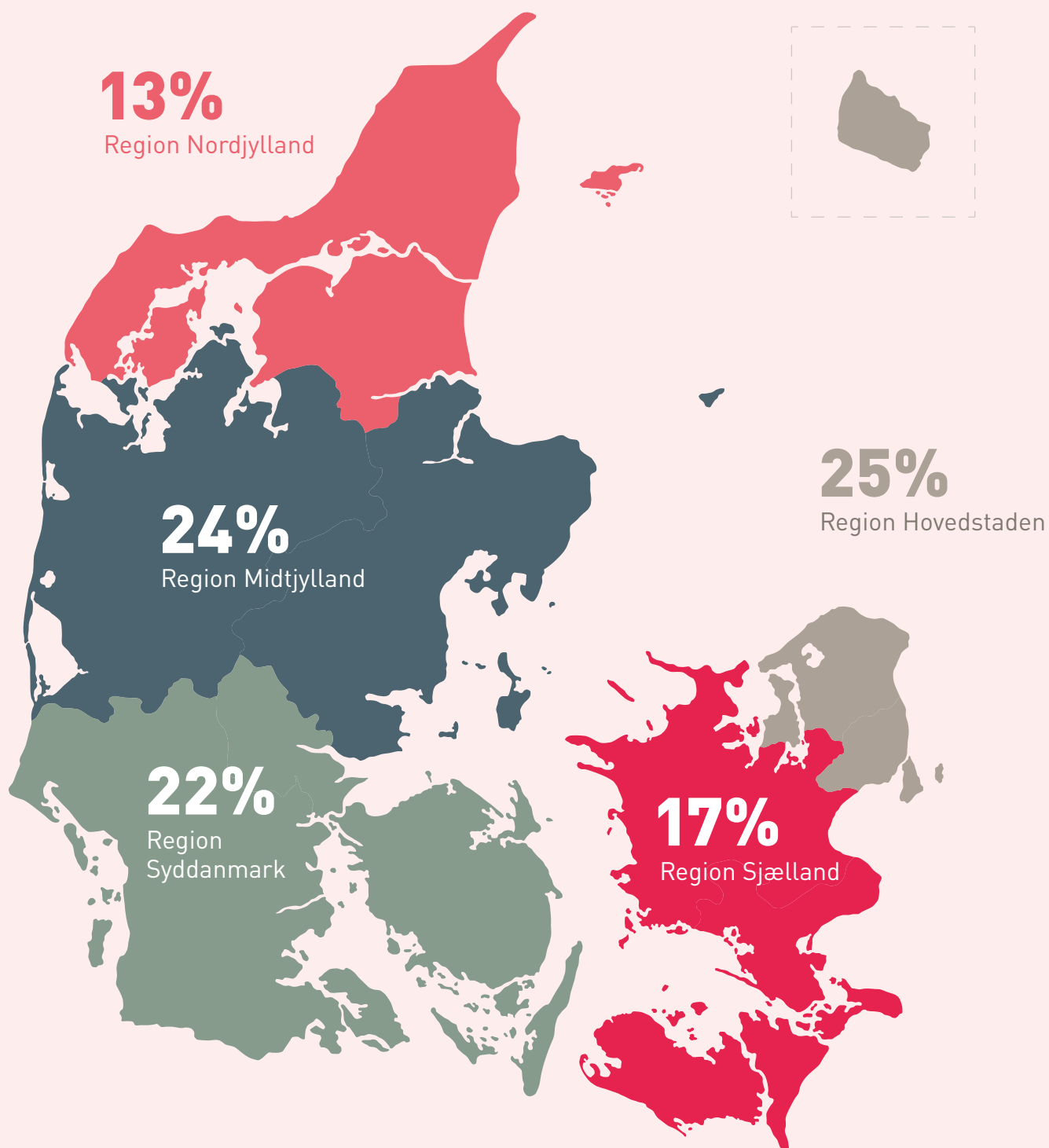
- Socialpædagog

”

<sup>1</sup>. Inklusiv ca. 6.000 familieplejere.

# DET SOCIALPÆDAGOGISKE FELT

## GEOGRAFISK FORDELING AF LANDETS SOCIALPÆDAGOGER



Kilde: Estimat pba. Socialpædagogernes medlemsregister med 39.654 medlemmer og Landsforeningen for Socialpædagogers (LFS) 2.000 socialpædagogiske medlemmer i København og Frederiksberg.

# FORDELING AF LANDETS SOCIALPÆDAGOGER PÅ DE STØRSTE MÅLGRUPPER OG MEST UDBREDTE INDSATSER

## Voksenhandicap

En stor del af landets socialpædagoger arbejder på voksenhandicapområdet, hvor de støtter mennesker med fysiske, psykiske, kognitive eller kommunikative funktionsnedsættelser. Det er f.eks. mennesker med medfødt udviklingshæmning, senhjerneskade, autismespektrumforstyrrelser m.m.

Socialpædagoger er inden for dette felt bl.a. specialiseret i at give midlertidig eller varig støtte og hjælp til, at borgerne kan mestre hverdagen i trygge og hjemlige rammer. En stor gruppe socialpædagoger giver bostøtte i borgernes eget hjem, på bosteder, i opgangsfællesskaber eller ungdomsfællesskaber. Dertil understøtter socialpædagoger, at borgerne inkluderes i samfundet og har muligheden for at blive en del af et fællesskab. Socialpædagoger arbejder derudover i dagtilbud til mennesker med handicap f.eks. i uddannelses-, beskæftigelses- eller aktivitetstilbud, hvor de bidrager til, at borgerne udvikler færdigheder, indgår i et fællesskab og har en indholdsrig og meningsfuld hverdag.

## Udsatte voksne

En anden stor gruppe af landets socialpædagoger arbejder med voksne i udsatte positioner. Det er mennesker, som befinder sig i en ustabil livssituation f.eks. på grund af svære sindslidelser, rusmiddelproblematikker, manglende forsørgelsesgrundlag, hjemløshed, kaotisk hverdag m.m.

Inden for dette felt støtter socialpædagoger borgere i at opnå øget livskvalitet, udvikle af mestringsstrategier samt en forbedring af deres livssituation. Helt centralt står samarbejdet mellem socialpædagogen og borgerne om at definere behov, ønsker og mål, som støtten og omsorgen baseres på. En stor gruppe socialpædagoger arbejder i tilbud for mennesker med psykiske lidelser, bl.a. på botilbud eller i deres egne hjem. Andre arbejder med borgere, der har en forvarings- eller behandlingsdom på retspsykiatriske eller sikrede psykiatriske afdelinger. Der er også socialpædagoger, som arbejder med misbrugsbehandling, på herberger, væresteder, krisecentre eller på gadeplan. Desuden arbejder en del af socialpædagogerne på uddannelses-, beskæftigelses- og aktivitetstilbud med udsatte voksne.

## Udsatte børn og unge

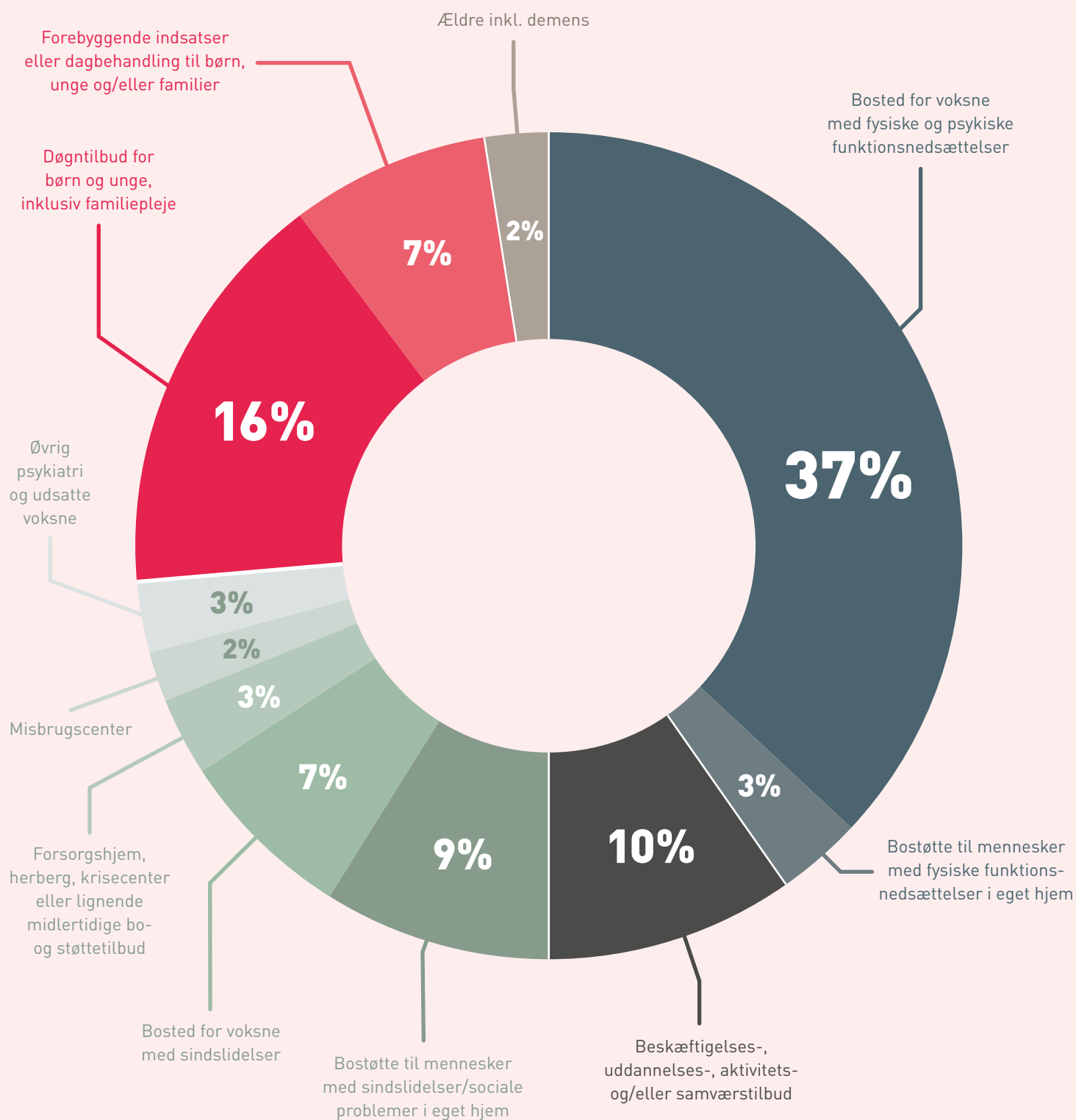
Den sidste gruppe af landets socialpædagoger arbejder med udsatte børn og unge. Det er børn og unge, som befinder sig i en udsat position enten på grund af et handicap, psykiske og/eller sociale problemer.

Inden for dette felt arbejder socialpædagoger for at skabe tryghed og udvikling for barnet eller den unge. Der er socialpædagoger, som arbejder i dagbehandlingstilbud (f.eks. skoletilbud) eller yder forebyggende indsatser for barnet og/eller familien (f.eks. ved besøg i hjemmet). Socialpædagoger er også den faggruppe, der altovervejende arbejder med anbragte børn og unge på døgn-institutioner og private opholdssteder. Dertil kommer landets familieplejere, der i eget hjem, varetager omsorgen for anbragte børn og unge..

## Nye arenaer

Udover disse socialpædagogiske kerneområder er der en række andre områder, der har fået øjnene op for værdien af den socialpædagogiske faglighed og indsats. Det gælder f.eks. i ældreplejen, på demensområdet og i kriminalforsorgen, hvor et stigende antal socialpædagoger arbejder i dag.

## DIAGRAM: FORDELING AF SOCIALPÆDAGOGISKE ARBEJDSOMRÅDER



Kilde: Estimat pba. 3.000 medlemmer i Socialpædagogernes MedlemsPuls og Socialpædagogernes medlemsregister.

Anm.: Socialpædagogerne organiserer omkring 75 pct. af landets socialpædagoger, og det må formodes, at der ikke er en skæv repræsentation af bestemte arbejdsområder.

---

## DEN SOCIALPÆDAGOGISKE FAGLIGHED

Socialpædagogik bygger på viden om mennesket og dets forskelligheder. Det teoretiske fundament består af elementer fra videnskaber som sociologi, psykologi, filosofi og antropologi.

Socialpædagoger er uddannet på pædagoguddannelsen, der tager 3,5 år. Efter et års grundforløb kan de studerende vælge den social- og specialpædagogiske specialisering. Gennem uddannelsen skal de studerende opnå teoretisk, metodisk og etisk viden om arbejdet med mennesker i udsatte positioner. I praktikforløbene under uddannelsen skal de erhverve indsigt og praktisk erfaring med det socialpædagogiske felt og faglighed.

”

*Gennem sin relation til borgeren kan socialpædagogen være med til at sikre, at borgeren får formidlet sig selv, sine udfordringer, drømme og behov til sin omverden og hverdagsfællesskaber.*

**- Tim Vikær Andersen,**  
lektor og faglig leder i social- og specialpædagogik

”

---

### Kernekompetencer

Socialpædagoger yder en indsats, der støtter mennesker i at kunne deltage og blive inkluderet i samfundet og leve deres liv på egne præmisser. Det kræver nogle helt særlige kompetencer at arbejde med dannelse, udvikling af livsduelighed samt møde og støtte det enkelte menneske, der hvor det er. Kernekompetencerne i den socialpædagogiske faglighed er:

- **Helhed:** Socialpædagoger ser helheden - det hele menneske - og ikke den manglende brik. Det kræver en særlig faglighed og indsigt at række ind bag diagnosen, funktionsnedsættelsen eller de sociale udfordringer og skabe forandring i samarbejde med det enkelte menneske. Socialpædagoger er både trænede i at observere borgeren, de arbejder med, og reflektere over egen praksis og konteksten, de er i, for at kunne vurdere hvilke betydninger og konsekvenser, samspillet får.
- **Relation:** En af socialpædagogers unikke kompetencer er at møde det enkelte menneske der, hvor det er, og opbygge

en relation. Relationsdannelsen er med til at give socialpædagoger helt særlige muligheder for at motivere og understøtte den enkelte i at blive inkluderet i samfundet, at udvikle sit potentiale og leve et liv med muligheder.

- **Ressourcesyn:** Socialpædagoger tror på menneskets udviklingspotentialer, uanset den enkeltes situation. Socialpædagoger har et særligt blik for at se ressourcer hos mennesker – også når det er svært for andre at få øje på. Fokus på ressourcer frem for begrænsninger er med til at skabe nye erfaringer, fortællinger, forståelser og muligheder for den enkelte.
- **Samarbejde:** Socialpædagoger arbejder tæt og ofte sammen med andre professioner, f.eks. socialrådgivere, sygeplejersker, ergoterapeuter og social- og sundhedsassistenter. Socialpædagoger er dygtige tværfaglige medarbejdere, som bidrager konstruktivt i de tværfaglige arbejdsfællesskaber og er med til at sikre helhedsorienterede indsatser med borgeren i centrum.

## Kerneopgaven

Socialpædagoger er specialiseret i at give støtte og hjælp til at styrke borgernes selvstændighed, selvbestemmelse og udvikling samt understøtte, at borgeren får en meningsfuld tilværelse. Overordnet set er den socialpædagogiske kerneopgave at forebygge, kompensere og forandre.

- Med forebyggelse styrker socialpædagoger borgerens forudsætninger for at deltage og blive inkluderet i sociale fællesskaber og i samfundet.
- Med kompensation kortlægger socialpædagoger borgerens udviklingsbetingelser og muligheder, både fysisk og psykisk. På denne baggrund tilpasses indsatser den enkeltes borgers ressourcer og behov for støtte.
- Med forandring understøtter socialpædagoger borgeren i at realisere sine potentialer, ønsker og mål og dermed at skabe positive forandring i tilværelsen.

## Grundværdierne

Etisk bevidsthed er helt centralt i den socialpædagogiske faglighed. Socialpædagoger arbejder i et felt af etiske overvejelser og bevidsthed om normer og værdier – samfundets, egne og særligt borgerens. Disse grundværdier kender tegner socialpædagogisk praksis:

- Værdighed handler om at have respekt for menneskets værdi i sig selv og anerkende alle sider af menneskets liv og tilværelse.
- Medmenneskelighed handler om at have empati og udvise engagement og indlevelse i det enkelte menneske og dennes livssituation.
- Social retfærdighed handler om ligebehandling med udgangspunkt i menneskers forskellige forudsætninger og vilkår.
- Frihed handler om det enkelte menneskes ret til at bestemme over sig selv, så længe dette ikke skader andre.
- Professionel integritet handler om at kunne forsvare og begrunde sine handlinger fagligt og etisk.

”

*Socialpædagogen arbejder altså med at skabe et sammenhængende livsforløb for borgeren. At binde borgernes liv sammen i et helhedsperspektiv. De er bevidste om at borgeren indgår i mange forskellige arenaer. Socialpædagogen søger at skabe sammenhæng på tværs af disse arenaer.*

**- Bent Madsen,**  
konsulent, forfatter, foredragsholder og tidl. videnscenterleder

”

## EFFEKTFULDE INDSATSER

Der findes en række evidensbaserede metoder, der anvendes af socialpædagoger til at gøre en forskel for borgerne. Fælles for flere af metoderne er, at de har medarbejderens og borgerens perspektiv som en integreret del af indsatsen. Her er et par eksempler på udbredte og anderkendte metoder:

**1**

På landets bo- og døgntilbud hjælper anvendelsen af metoden **Low Arousal** med at reducere antallet af magtanvendelser og episoder med vold og trusler. Low Arousal er en metode, som giver borgerne mulighed for at beskrive deres trivsel og belastninger, hvilket giver socialpædagoger og øvrige socialfagligt personale mulighed for at genkende borgernes beskrivelser og handle ud fra individuelle borgers anvisninger.

**2**

Metoden **Feedback Informed Treatment (FIT)** har bl.a. vist sig effektiv til at reducere indlæggelser og indlæggelsestider for mennesker med sindslidelser. FIT er jævnlige strukturerede samtaler mellem borger og socialpædagoger, og kan give indblik i borgerens belastninger og kvaliteten og effektiviteten af forskellige indsatser og metoder.

**3**

Metoderne **Assertive Community Treatment (ACT)**, **Critical Time Intervention (CTI)** og **Intensive Case Management (ICM)** er evidensbaserede bostøttemetoder, som anvendes af socialpædagoger på hjemløseområdet. Fælles for metoderne er kombinationen af, at borgere, der lever i hjemløshed, tildeles en selvstændig bolig og samtidig får en intensiv individuel bostøtte, der tilsammen giver en høj sandsynlighed for, at borgeren kommer ud af hjemløshed. Resultaterne fra den danske hjemløsestrategi viser, at op til ca. 90 pct. fastholder deres bolig i undersøgelsesperioden.

**4**

**Åben Dialog** er en metode, hvor socialpædagoger understøtter dialogen mellem borger og dennes netværk, hvilket muliggør forandring hos borgeren og/eller familien. Undersøgelser viser, at metoden bidrager til at øge den mentale trivsel, og at borgere med en sindslidelse kommer sig helt eller delvist fra deres sindslidelse.

### SOCIALPÆDAGOGERNES LANDSFORBUND

 Brolæggerstræde 9, 1211 København K

 7248 6000

 [www.sl.dk](http://www.sl.dk)

AUGUST // 2020